

Romarbrevet Inledande komm: Bo Gierz

Bo Giertz kommentar: Romarbrevet Inledning

Pauli brev

Närmast efter Apostlagärningarna följer i våra biblar tretton brev av Paulus. Så har det varit sen äldsta tider. Det är ett sällsynt undantag om man hittar en handskrift, där de inte står på samma plats som idag. Vi har inga spår av handskrifter som skulle ha innehållit enbart Pauli brev eller några enstaka av dem. Det är tydligt att de har samlats på ett mycket tidigt stadium och att de redan då utgjordes av de tretton brev som vi läser ännu i dag, ordnade på samma sätt. Först kommer ”församlingsbrevet” och sen följer breven till enskilda. Inom vardera gruppen är de ordnade allt efter sin längd, så att de längsta kommer först. Det är orsaken till att Romarbrevet kommer först i raden.

Vi har alltså anledning att tro, att detta är den enda samling av Pauli brev som existerade i antiken. Det är i denna form som de varit kända och lästa ända sedan de började bli efterfrågade i församlingarna. Vi vet att man på liknande sätt samlade de brev som martyrbiskopen Ignatius av Antiokia skrev när han omkring år 110 fördes som fånge till Rom. Även den samlingen kom till i Mindre Asien, i de trakter där vi har anledning att tro att samlingen av Pauli brev redan hade kommit till stånd.

När en församling fick ett brev från Paulus, lästes det självklart upp vid gudstjänsten. Var det ett långt brev – som Romarbrevet – kunde det ta flera söndagar. Någon gång hör vi Paulus ge anvisning om att hans brev skall läsas upp också i en grannförsamling och att man skall se till att man får ta del av det brev han skickat dit (Kol 4:16). Redan det kan ha varit orsak till att ett brev blev kopierat. Under de första åren kunde man annars vara mindre nogräknad med att ta vara på dem. I Korintierbrevens nämns åtminstone två brev som gått förlorade. Men då var Paulus ännu i livet. Man väntade besök av honom och kunde få lyssna till honom personligen. Efter hans död kom saken i ett annat läge. De brev man hade av Paulus blev oersättliga. De lästes i gudstjänsten, de kopierades och blev efterfrågade i församlingarna. Slutet blev att de samlades i den form vi nu har dem.

När det skedde vet vi inte exakt. Men eftersom de blir flitigt citerade i kristna skrifter under förra hälften av 100-talet, kan man räkna med att samlingen måste ha kommit till någon gång omkring år 100 eller kanske något tidigare.

Verkliga brev

Pauli brev är alltså verkliga brev. De har skickats till en bestämd adressat med någon tjänstvillig resande eller någon av apostelns medarbetare. Vi känner namnet på några av dem. Breven till Efesus och Kolosse har Paulus skickat med Tykikus, Romarbrevet troligen med diakonissan Febe och Andra Korintierbrevet med Titus.

Vanligen skrev man på papyrus. Ett mindre brev – just så långt som Johannes andra eller tredje brev – kunde rymmas på ett enda papyrusblad. Men redan det lilla brevet till Filemon – det kortaste vi har av Pauli hand – måste ha krävt två. Man klistrade då ihop bladen, kant i kant. ”Brevet” kunde till slut bli ett par meter långt. Man skrev bara på ena sidan, där man lät texten följa i spalt på spalt från vänster till höger. När brevet var färdigt, rullade man ihop det förseglade det och skrev adressen på utsidan.

I regel tycks Paulus ha dikterat sina brev för någon skrivare. Den som skrivit Romarbrevet åt honom har skickat med en hälsning, och därigenom vet vi att han hette Tertius. När Paulus dikterat färdigt, brukade han själv gripa pennan och skriva en hälsning med egen hand.

Pauli brev är alltså inte små traktater eller avhandlingar, som skrivits med tanke på att spridas i vidare kretsar. Böcker i brevform var annars en välkänd och populär litteraturart i antiken, som i Nya Testamentet finns företrädd bland de ”katolska” breven. Men när Paulus skriver har han bestämda mottagare i tankarna. Det är till dem han talar. Det är deras problem och frågor han tar upp. Sådant som de redan känner till, behöver han inte nämna. Just därigenom kan det ibland bli svårt för oss att riktigt förstå vad han talar om.

Historiska dokument

Pauli brev är en ovärderlig källa för kunskapen om kristendomens första decennier. De är skrivna i det andra och tredje årtiondet efter Jesu död, mellan åren 50 och 65. De låter oss möta aposteln med hans konflikter, bekymmer och glädjeämnen, just så som de upplevdes av honom när brevet skrevs. Ett brev liknar på sätt och vis ett fotografi. Det kan ge oss en ögonblicksbild av en man och hans omgivning, fångad i en given situation, ofta med detaljer som annars aldrig skulle ha kommit till vår kännedom. Vi blir samtida med det förgångna på ett sätt som sällan blir fallet genom en historisk, tillbakablickande skildring. Vi får en autentisk förstahandsinformation, utan sovrande och ordnande mellanhänder.

Man tänker inte alltid på vilken enastående historisk källa vi har här när det gäller grundläggande fakta om Jesus. Till att börja med kan vi avföra alla de verklighetsfrämmande påståendena om att Jesus aldrig har levat eller att vi inte kan veta något säkert om honom. Här har vi ju samtida dokument, som visar hur Paulus reste omkring och predikade om denne Jesus bland sina landsmän, på en tid då ögonvittnena ännu levde och då de judiska kolonierna i Grekland och mindre Asien hade täta förbindelser med Jerusalem. Motståndarna hade inte haft några svårigheter att vederlägga en misshaglig förkunnelse om den hade byggts på fantastier. Men Paulus vet att han talar om fakta som också hans motståndare väl kände till. Han kan också hänvisa till ”under och kraftgärningar” – sådant som en modern människa är frestad att avfärda som legendariskt – som han själv utfört bland dem som han nu skriver till (2 Kor 12:12).

Just genom dessa brev, där Paulus så öppet behandlar konkreta problem i församlingarna, får vi en bild av urkristendomen som inte kan avfärdas som idealiserad eller legendarisk. Samtidigt som de mänskliga svagheterna är uppenbara får vi en målande bild av evangeliets makt att genomsyra och förvandla livet i de nygrundade församlingarna.

Äkthetsfrågan

Alltsedan bibelkritiken på allvar satte in under 1800-talet, har äktheten av vissa bland Pauli brev satts i fråga. De argument som i allmänhet anses väga tyngst är de språkliga. Genom analys av ordförrådet och uttryckssätten hos en författare kan man komma ganska långt, när det gäller att avgöra om en ifrågasatt text kan härröra från honom. Man har till och med använt sig av databehandling för att på det viset analysera Pauli brev.

Metoden har sin begränsning. Om en författare ibland använder sig av medhjälpare, som skriver brev eller tal efter hans anvisningar, kan den slå alldeles fel. Och det är just detta som kan vara fallet med de av Pauli församlingsbrev som oftast har ansetts vara ”deuteropaulinska”, alltså skrivna av någon lärjunge till Paulus efter hans död, nämligen breven till Efesus och Kolosse. Därför finns det goda skäl – närmare redovisade i inledningen till Efesierbrevet – att räkna också dem till de äkta Paulusbreven.

I övrigt kan sägas att de viktiga ”huvudbrev”: Romare, Korintier, Galater, Filipper och Tessaloniker (i varje fall första brevet) allmänt anses som ofrånkomligen äkta, likaså det lilla brevet till Filemon.

Breven till Timoteus och Titus är de mest omstridda. Den saken kommer att utförligt behandlas i inledningen till respektive brev.

Pauli brev som Guds ord

Hur har Pauli brev kommit in i vår Bibel? Alla visste ju att de skrivits av en människa och skickats till bestämda mottagare i någon viss stad. Hur kunde de uppfattas som en del av det budskap, som Gud sänt ut i världen för att gälla alla folk och alla tider?

För att förstå det måste vi komma ihåg hur man i urkristendomen såg på apostlarna. De var utvalda av Kristus. De var utsända i världen för att tala och handla på hans vägnar. Själva ordet ”apostel” är den grekiska översättningen av en judisk term, som betydde ett befullmäktigat ombud, en ställföreträdare som skulle handla och tala på sin uppdragsgivares vägnar. Den som lyssnade till aposteln och tog emot hans ord, tog alltså emot Kristus själv (Luk 10:16). Jesus hade lovat sina apostlar, att han skulle sända dem den sanningens Ande, som skulle leda dem fram till hela sanningen, eftersom det var så mycket som Jesus själv inte hade kunnat säga dem medan han var hos dem (Joh 16:12–13). Därför var man övertygad om att apostlarna var ledda av Kristus och fullbordade hans verk.

Därför heter det i den allmänkyrkliga trosbekännelsen, att vi tror på en helig och allmänlig kyrka som är apostolisk och alltså på för alla tider avgörande sätt har formats av Kristi apostlar, dem som han utvalt och utrustat med sin Ande. Därför är också det apostoliska ordet mer än ett vanligt människoord. Paulus kunde personligen känna sig som en obetydlig ”Kristi slav”, som gjorde skillnad på Kristi ord och sina egna (1 Kor 7:2). Men just i sitt absoluta beroende av Kristus visade han sin duglighet som apostel och blev ett redskap för det verk som Kristus ville ha utfört.

Därför hör Pauli brev enligt kristen övertygelse med till det budskap, som Gud har sänt oss människor. Också de händelser, som gjorde att just dessa brev blev bevarade och kom med i vår Bibel, ser vi som ett led i Guds goda styrelse, och när vi läser dem i våra gudstjänster börjar vi följdriktigt med att säga: Hör Herrens ord genom aposteln Paulus.

Romarbrevet

Bland Paulusbreven i vår Bibel står Romarbrevet främst. Det beror som vi sett på en rent yttre orsak. Men det är ingen tvekan om att Romarbrevet förtjänar den rangplats det har fått. Vi får här en sammanfattning av evangeliet, mera utförlig och systematisk än i något annat av Pauli brev. Orsaken är uppenbar. Här skriver Paulus till en församling, för vilken han är personligen obekant. Och han skriver till världens huvudstad, varifrån impulser och nya tankar gick ut till hela det väldiga riket. Paulus hade länge önskat att få komma dit. Med sin strategiska blick måste han ha förstått vad det skulle betyda för den kristna världsmissionen, om evangeliet kunde få fast fot i Rom. När han skriver detta brev har hans resplaner börjat ta fast form. Han tänker resa till Spanien och på vägen dit vill han också besöka världens huvudstad. Därför sänder han ett brev till församlingen där, ett brev i vilket han presenterar sig och lägger fram det evangelium, som han vet sig ha fått från Kristus för att predika det för hedningarna. På så sätt får vi här en mera sammanhängande och fullständig redogörelse för evangeliets viktigaste punkter än i något annat brev av Paulus. Dispositionen är klar och strikt genomförd. Paulus diskuterar inga lokala problem och behöver inte ta itu med missförhållanden eller misstag, som han annars så ofta fick göra. Han berör inga speciella förhållanden, som bara mottagarna är insatta i. Jämför man Romarbrevet med exempelvis Korintierbreven så märker man genast olikheten. Korintierbreven är föranledda av konkreta problem. De innehåller svar på särskilda frågor och direktiv för speciella förhållanden. Romarbrevet innehåller snarare en principiell utredning av trons viktigaste sanningar. I det avseendet påminner det om Efesierbrevet, som på goda grunder kan antas vara ett slags herdabrev, en rundskrivelse till församlingarna i Mindre Asien, och därför inte innehåller några anspelningar på lokala förhållanden. Ändå är det i båda fallen fråga om verkliga brev, skrivna av bestämd anledning till en bestämd adressat.

När skrevs Romarbrevet?

Den frågan kan tämligen exakt besvaras. Paulus berättar nämligen (15:25), att han nu – innan han kommer till Rom – tänker resa upp till Jerusalem med de pengar, som samlats in i Grekland till hjälp åt de fattiga i urförsamlingen. Vi vet att han företog den resan på våren år 57 (eller 58? Här finns en osäkerhetsmarginal på ett år). Innan han bröt upp, hade han vist några månader i Korint. Eftersom hälsningarna i sista kapitlet bär tydliga spår av att komma från Korint, har man antagit att Romarbrevet skrevs där. Det skulle alltså ha kommit till under vintern 56/57, ungefär 25 år efter Jesu död.

Församlingen i Rom

Hur församlingen i Rom hade bildats, vet vt inte. Där fanns en stor judisk koloni, och den hade täta förbindelser med Jerusalem. Bland de folk som räknas upp i samband med undret på pingstdagen nämns också ”hitflyttade främlingar från Rom” (Apg 2:10). Mycket snart måste det ha kommit kristna till Rom, så täta som förbindelserna var med Palestina. Här som på andra håll kom de kristna snart i motsättning till synagogan, och det tycks ha kommit till upplopp och tumult av samma slag, som vi så ofta hör talas om i Apostlagärningarna. Den romerske historieskrivaren Svetonius uppger att kejsar Claudius förvisade judarna från Rom, därför att de ställde till med ständiga upplopp ”orsakade av Chrestus”. Eftersom namnet Kristus ofta förväxlades med det vanligare Chrestus, har man antagit att Svetonius hört, att striderna bland judarna gällde om man var för eller emot Kristus. Så har Svetonius trott att Kristus var en partiledare bland dem. I varje fall fick judarna lämna Rom. Det tycks ha skett år 49. I Apostlagärningarna (18:2) läser vi, att det var i det sammanhanget som Akvila och Priskilla kom till Korint och blev Pauli närmaste medarbetare där.

När judarna fördrevs, fick de hednakristna bli kvar och kom självfallet att dominera i församlingen. Vi ser också, att Paulus räknar Rom till de hednakristna församlingarna, de som hör till hans verksamhetsfält. Samtidigt lyser det igenom, att där måste ha funnits en inte obetydlig judisk minoritet. Paulus tar flera gånger hänsyn just till judarna och deras ställning i kyrkan. Den kejsrerliga utvisningsordern gällde tydligen inte längre. Det hade gått nära ett decennium sedan den utfärdades, kejsar Claudius var död och hade efterträts av Nero. Det var inte ovanligt i antiken att en ny härskare betydde en ny politik.

I sitt berömda företal till Romarbrevet säger Luther, att detta brev är ”det rätta huvudstycket i Nya Testamentet och det allra klaraste evangelium”. Det finns goda grunder för det omdömet. Vad frälsningen genom Kristus innebär skildras här med en grundlighet och bredd, som inte har sin motsvarighet i någon annan bibelbok. Om Romarbrevet ibland ter sig främmande – eller rentav chockerande – för en modern läsare, så beror det på att så många lever i okunnighet om vad evangeliet verkligen innebär. Desto större skäl är det att läsa det med eftertanke.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt

Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Romarbrevet